

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 9 listopada 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Antoniego Kacpury na Stefana Melaka.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Antoniego Kacpury. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy, oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Antoniego Kacpury wypełnia normę art. 1 ustawy.

Antoni Kacpura (1886-1942); działacz robotniczy, ukrywający się pod pseudonimem Marek. Urodził się w Zieleńcu, powiat węgrowski, w rodzinie robotniczej. Z zawodu był tkaczem. Po ukończeniu dwóch klas szkoły elementarnej zaczął pracować w fabryce wyrobów pończosznich S. Kahla w Warszawie. W 1904 r. wstąpił w szeregi Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS), a po rozłamie w listopadzie 1906 r. znalazł się w PPS-Lewica [według niektórych źródeł w tym samym czasie miał wstąpić do Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL)]. Był współorganizatorem Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. W 1910 r. został aresztowany jako aktywista Warszawskiego Komitetu Robotniczego PPS-Lewicy, lecz zwolniono go z braku wystarczających dowodów. Od 1916 r. był aktywnym członkiem Klubu Robotniczego im. Tadeusza Rechniewskiego. W tym samym roku kandydował z listy komitetów socjaldemokratycznych do Rady Miejskiej w Warszawie. Należał wtedy do członków zarządu kooperatywy robotniczej „Samopomoc”, organizując wsparcie dla więźniów i ich rodzin, kolportował również nielegalną prasę. W związku z tego rodzaju działalnością został w 1917 r. aresztowany przez okupacyjne władze niemieckie i osadzony w więzieniu śledczym przy ul. Daniłowiczowskiej, skąd zwolniono go po kilku miesiącach. Pracował m. in. w Elektrowni Miejskiej, na stacji kolejowej Warszawa-Wschodnia, w Misji Handlowej w ZSRR i Państwowych Zakładach Przemysłowo-Zbożowych. W czasie II Wojny Światowej był członkiem konspiracyjnej grupy komunistycznej na Pradze. W 1942 r. wstąpił do Polskiej Partii Robotniczej (PPR) i Gwardii Ludowej (GL). Organizował konspiracyjne zebrania i pomoc dla jeńców radzieckich, redagował również partyjną prasę. Aresztowany 30 sierpnia 1942 r. przez hitlerowców, więziony był na Pawiaku. Zginął wśród 50 powieszonych więźniów Pawiaka 16 października 1942 r.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Antoniego Kacpury na ulicę Stefana Melaka.

Stefan Melak (1946 - 2010) – polski dziennikarz, działacz opozycyjny okresu PRL, przewodniczący Komitetu Katyńskiego. W latach 1965-1974 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim, w 1968 r. uczestniczył w wydarzeniach marcowych. Kierował głośną konspiracyjną akcją ustawienia 31 lipca 1981 r. na Cmentarzu na Powązkach w Warszawie pierwszego w Polsce „Pomnika Katyńskiego”. Pomnik ten po kilku godzinach został usunięty po interwencji ambasady radzieckiej. Stefan Melak był internowany przez

władze komunistyczne za działalność antykomunistyczną oraz udział w zjazdach Solidarności. Po zwolnieniu aktywnie uczestniczył w działalności podziemnej Solidarności, m.in. zajmując się wydawaniem w tzw. drugim obiegu książek o tematyce katyńskiej. Został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz pośmiertnie Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipiera

